

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

การส่งเสริมการผลิตลองกองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล
Extension of Longkong Production According to Good Agricultural Practices of
Farmers in Khuan Don District of Satun Province

อาดิล หวังกุลหล้า¹ (Ardin Wangkulam) พลสรารณ สรารณมย์ (Ponsaran Saranrom)²

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตลองกอง (3) ความรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของการผลิตลองกองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และ (5) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตลองกอง ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกลองกอง ในพื้นที่อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในปี พ.ศ. 2564 และยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 266 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ระดับความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 116 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า (1) เกษตรกรร้อยละ 71.6 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 55.51 ปี จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประสบการณ์การปลูกลองกองเฉลี่ย 16.98 ปี พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 10.07 ไร่ พื้นที่ผลผลิตลองกองเฉลี่ย 1.47 ไร่ รายได้จากการผลิตลองกองเฉลี่ย 6,008.62 บาทต่อไร่ เกษตรกรร้อยละ 97.4 มีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเอง (2) ลักษณะสวนลองกองเป็นแบบผสมผสาน โดยการปลูกลองกองร่วมกับทุเรียน ใช้ต้นพันธุ์ที่ได้จากการเสียบยอด เกษตรกรร้อยละ 64.7 ได้ต้นพันธุ์มาจากร้านค้าพันธุ์ไม้ใกล้บ้าน ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ใช้แรงงานในครอบครัวในการเก็บผลผลิตและขายผลผลิตยังจุดรับซื้อ (3) เกษตรกรมีความรู้และการปฏิบัติในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 8 ประเด็น (4) เกษตรกรมีปัญหาในการผลิตลองกองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาด้านพื้นที่ปลูก ด้านการพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา โดยมีข้อเสนอแนะให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยหมักใช้เองเพื่อให้ดินอุดมสมบูรณ์ (5) เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตลองกองระดับมาก เกี่ยวกับ การผลิต การบริหารจัดการสวน และการตลาดตามลำดับ โดยวิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก คือ แบบรายบุคคล

คำสำคัญ การส่งเสริมการเกษตร การผลิตลองกอง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ardin0167@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช oh1981@gmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Bumpen.Keo@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) general, social, and economic conditions of farmers, (2) longkong production conditions, (3) knowledge and practice according to Good Agricultural Practice (GAP), (4) extension needs in Longkong production and (5) problems and suggestions of longkong production according to GAP. The population of this study was 266 longkong production farmers in Khuan Don District, Satun Province who had registered with the Department of agricultural extension in 2021 and had not received the certification of GAP. The sample of 116 Farmers were determined by using Taro Yamane formula with the error level of 0.07 and simple random sampling method was applied. Data were collected by conducting the interview and analyzed by using statistics such as frequency, percentage, mean, minimum and maximum values, and standard deviation. The results of the research were found that (1) most farmers (71.6%) were male with the average age of 55.51 years and completed higher secondary education. Most of them were members of village fund ; had 16.98 years of longkong production experience, average 10.07 Rai of total farm area, and average 1.47 Rai of longkong production area ; earned average 6,008 bath/Rai of longkong production income Almost all of them (97.4%) had their own funding source. (2) The farms were mixed farming with longkong and durian production. They used seedlings from topping method. 64.7% of them received seedlings from the shop closed to home. Most of them applied chemical fertilizer with organic fertilizer, had household labor, and sold the produces at the purchasing place. (3) They had knowledge and practice according to GAP at high level. The opinion they towards GAP, as overall was rated at high level in all eight aspects. (4) Farmers encountered with problems in longkong production according to GAP, in overall, was indicated at moderate level. The top rank was the problem regarding production area, while the bottoms the rank was the problems regarding the produce storage. The transfer of the crops, and the maintenance, They suggested that should make the compost for personal use in order to improve soil fertility. (5) Farmers would like to receive the extension of longkong production at high level in production, farm management, and marketing respectively. The hight level needs of extension method was personal communication.

Keywords: Agricultural extension, Longkong production, Good agricultural practice

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศเกษตรกรรม ที่ประชากรในประเทศส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องด้วยลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศมีความเอื้ออำนวยต่อการทำเกษตร ทำให้ประเทศไทยมีความเหมาะสมในการปลูกผลพืชหลายชนิด โดยเฉพาะผลไม้ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญกับประเทศไทยและสร้างรายได้ให้กับประเทศ ซึ่งในปี 2564 สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญ อันดับ 1 ได้แก่ ผลไม้และผลิตภัณฑ์ มีมูลค่า 252,247 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 16.84 ของมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ (ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร : 2565)

การผลิตไม้ผลโดยเฉพาะลองกอง ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ที่สำคัญ ซึ่งแนวโน้มการปลูกลองกองในพื้นที่พบว่ามีน้อยลงเรื่อยๆ (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา : 2564) การผลิตลองกองส่วนใหญ่ยังคงเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคและจำหน่ายภายในประเทศ เนื่องจากผลผลิตส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาการหลุดร่วงจากข้อและการเน่าเสียในระหว่างการขนส่ง แต่พบว่าการจำหน่ายภายในประเทศของลองกองคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ราคาที่ดี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร : 2565)

สำนักงานเกษตรจังหวัดสตูลได้รวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้ผลิตลองกองที่มาขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ทั้ง 7 อำเภอ พบว่ามีจำนวน 891 ราย และได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) จำนวน 119 ราย ซึ่งคิดเป็นพื้นที่ทั้งหมด 183.24 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล : 2564) โดยในพื้นที่อำเภอควนโดนซึ่งเป็นอำเภอของจังหวัดสตูลที่มีการผลิตไม้ผลเป็นจำนวนมาก พบว่ามีผู้ปลูกลองกองที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จำนวน 331 ราย และได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) จำนวน 65 ราย (73.27) ซึ่งถือว่ายังมีอยู่ในปริมาณน้อย เมื่อเทียบกับความต้องการสินค้าที่มีคุณภาพได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP เนื่องจากผู้บริโภคในปัจจุบันเริ่มให้ความสำคัญกับอาหารที่ปลอดภัยและไม่มีการปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (กรมส่งเสริมการเกษตร : 2562)

ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการผลิตสินค้าทางการเกษตรเพื่อให้มีมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด ซึ่งการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การผลิตลองกองได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่ตลาดต้องการ ซึ่งพบว่า การผลิตลองกองในอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล เกษตรกรยังขาดองค์ความรู้และความเข้าใจในการบริหารจัดการผลผลิตที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และการผลิตตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตตลอดจนการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีการพึ่งพาตนเอง สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพปลอดภัยได้มาตรฐานและประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

จากเหตุผลและผลการสำรวจข้างต้นนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการผลิตลองกองในอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ดังนั้น การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตลองกองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าวยังคงมีความจำเป็นเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนการส่งเสริมผลิตลองกองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตลองกองที่มีคุณภาพสม่ำเสมอ และมีมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด เพื่อสร้างความมั่นใจด้านมาตรฐานและความปลอดภัยให้แก่ผู้บริโภคและผู้บริโภคทุกระดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตล่องกองของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความรู้และการผลิตล่องกองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของการผลิตล่องกองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตล่องกองของเกษตรกร

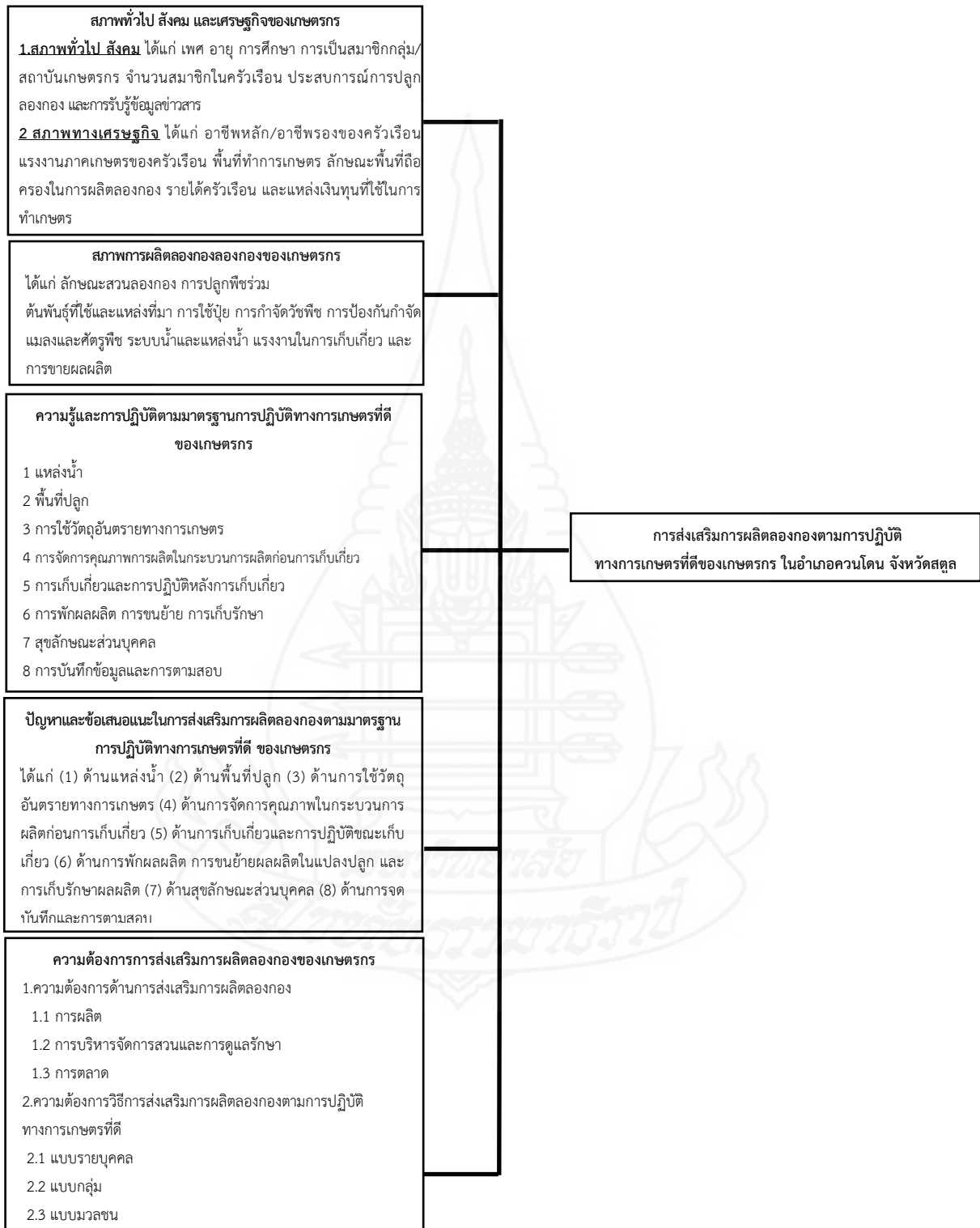
กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมากำหนดประเด็นในการศึกษาได้จำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) สภาพทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) สภาพการผลิตล่องกองของเกษตรกร 3) ความรู้และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตล่องกองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และ 5) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตล่องกองของเกษตรกร โดยแสดงในกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังภาพที่ 1

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกลองกองในพื้นที่อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในปี พ.ศ. 2564 และยังไม่ได้การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวนรวมทั้งหมด 266 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 116 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคม เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.6 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 55.51 ปี (ร้อยละ 36.2) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกษตรกรร้อยละ 87.1 เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร โดยส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.42 คน มีประสบการณ์การปลูกลองกองเฉลี่ย 16.98 ปี และเกษตรกรเกือบทั้งหมดรับรู้ข้อมูลข่าวสารการผลิตลองกองจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ (ร้อยละ 94.0)

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.46 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 10.07 ไร่ ซึ่งพื้นที่ผลผลิตลองกองเฉลี่ย 1.47 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 100 มีพื้นที่ถือครองในการผลิตลองกองเป็นของครัวเรือน รายได้จากการผลิตลองกองเฉลี่ย 6,008.62 บาทต่อไร่ ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 97.4 มีแหล่งเงินทุนของตนเอง

2. สภาพการผลิตลองกองของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.1 มีลักษณะสวนลองกองแบบผสมผสาน โดยปลูกลองกองร่วมกับทุเรียน และใช้ต้นพันธุ์ที่ได้จากการเสียบยอด ซึ่งต้นพันธุ์หาซื้อจากร้านค้าพันธุ์ไม้ใกล้บ้าน เกษตรกรร้อยละ 75.9 ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ และส่วนใหญ่กำจัดวัชพืชในสวนลองกองด้วยวิธีการตัดและการถาง เกษตรกรร้อยละ 68.1 มีการป้องกันกำจัดแมลงและศัตรูลองกอง โดยร้อยละ 28.4 ใช้วิธีผสมผสานในการป้องกันกำจัด แมลงศัตรูพืช สำหรับระบบการให้น้ำ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ ที่มาจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (ห้วย หนอง คลอง บึง) ทั้งนี้ส่วนใหญ่มีการใช้แรงงานในครอบครัวเก็บเกี่ยวลองกอง และนำผลผลิตไปขายยังจุดรับซื้อ

3. ความรู้และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกร

3.1) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การขนย้ายผลผลิตจากแปลงปลูกไปยังจุดคัดแยกบรรจุ จะต้องมิวัสดูร่งพื้นผลผลิตเพื่อป้องกันการเกิดรอยขีด ร่องลงมา คือ ภาชนะบรรจุของเสียและวัตถุดิบทรายเป็นการเกษตรและภาชนะบรรจุผลผลิตไม่สามารถใช้ร่วมกันได้ และการแยกผลผลิตด้วยคุณภาพและผลผลิตที่มีคุณภาพออกจากกันและสถานที่พัก/เก็บรักษาผลผลิตต้องมีความสะอาดสามารถป้องกันการปนเปื้อนจากสารเคมี

3.2) การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ขณะขนย้ายผลผลิตทำอย่างระมัดระวัง ร่องลงมา คือ มีการวัสดูร่งพื้นให้กับผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้วและมีการแยกภาชนะบรรจุสารเคมีอันตรายกับภาชนะบรรจุผลผลิตอย่างชัดเจน และการใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่ไม่ปนเปื้อนสารพิษหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

3.3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมระดับมาก ทั้ง 8 ประเด็น เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า

3.3.1) ด้านน้ำ เห็นด้วยมากไปหาน้อย ได้แก่ วัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้ในการให้น้ำต้องมีเพียงพอ รองลงมา เครื่องมือที่ใช้ในการให้น้ำต้องมีเพียงพอ รองลงมา วิธีการให้น้ำไม่ยุ่งยากซับซ้อนมีความเหมาะสม และแรงงานในการให้น้ำต้องมีเพียงพอ ตามลำดับ

3.3.2) ด้านพื้นที่ปลูก เห็นด้วยมากไปหาน้อย ได้แก่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดูแลจัดการพื้นที่ต้องมีเพียงพอ รองลงมาสภาพพื้นที่มีความเหมาะสมต่อการดูแลจัดการ รองลงมา แรงงานในการจัดการพื้นที่ต้องมีเพียงพอ และเครื่องจักรที่ใช้ในการจัดการพื้นที่ต้องมีเพียงพอ ตามลำดับ

3.3.3) ด้านวัตถุดิบทรายทางการเกษตร เห็นด้วยมากไปหาน้อย ได้แก่ สารเคมีที่ใช้ต้องมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมา สารเคมีที่ใช้มีขั้นตอนการใช้ที่ไม่ซับซ้อนเข้าใจง่าย รองลงมา เครื่องมือที่ใช้ในการพ่นสารเคมีมีสภาพพร้อมใช้งาน และแรงงานที่จะจัดการกับวัตถุดิบต้องมีความรู้และทักษะ ตามลำดับ

3.3.4) ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว เห็นด้วยมากไปหาน้อย ได้แก่ วัตถุดิบที่ใช้ทำปุ๋ยหมักหาได้ง่ายในท้องถิ่น รองลงมา วัตถุดิบที่นำมาใช้ในส่วนมีคุณภาพ เช่น ต้นพันธุ์มาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ รองลงมา เครื่องอุปกรณ์การเกษตรมีเพียงพอต่อการทำงาน และแรงงานในการจัดการพื้นที่และปัจจัยการผลิตมีเพียงพอ ตามลำดับ

3.3.5) ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เห็นด้วยมากไปหาน้อย ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ผลผลิตมีคุณภาพและแข็งแรง รองลงมา การจัดวางเป็นสัดส่วนในขั้นตอนการคัดแยกผลผลิต รองลงมา แรงงานต้องมีทักษะในการเก็บเกี่ยวและคัดแยกผลผลิตลงกองที่มีคุณภาพกับด้อยคุณภาพ และ เครื่องมือในการเก็บเกี่ยวมีความเหมาะสมและมีเพียงพอ ตามลำดับ

3.3.6) ด้านการพักผลผลิตและการขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา เห็นด้วยมากไปหาน้อย ได้แก่ จุดพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยวจากในแปลงปลูกมีความเหมาะสมและมีความคล่องตัวในการทำงาน รองลงมา วัสดุสำหรับรองพื้นเพื่อป้องกันการปนเปื้อนสิ่งสกปรกและเศษดินหาง่ายและมีเพียงพอ รองลงมา แรงงานในการขนย้ายผลผลิตมีเพียงพอ และพาหนะในการขนย้ายสารเคมีและผลผลิตมีเพียงพอ ตามลำดับ

3.3.7) ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล เห็นด้วยมากไปหาน้อย ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานมีเพียงพอ รองลงมา วัสดุอุปกรณ์และน้ำล้างมีเพียงพอ และแหล่งรองรับสิ่งปฏิกูล น้ำเสียจากห้องน้ำมีเพียงพอ ตามลำดับ

3.3.8) ด้านการบันทึกและการตามสอบ เห็นด้วยมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดเก็บเอกสารหรือบันทึกข้อมูลเป็นหมวดหมู่สะดวกต่อการตรวจสอบและการนำมาใช้ รองลงมา ทบทวนการบันทึก ปีละ 1 ครั้ง และเก็บข้อมูลผลการทบทวนและมีข้อมูลแปลงปลูกและรหัสประจำแปลง ตามลำดับ

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตลงกองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4.1) ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า ปัญหาในการผลิตลงกองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า อันดับ 1 คือปัญหาด้านพื้นที่ปลูก รองลงมาปัญหาด้านน้ำ สุขลักษณะส่วนบุคคล การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การบันทึกและการตามสอบ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา ตามลำดับ โดยเมื่อพิจารณาปัญหาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

4.1.1) ปัญหาด้านน้ำ มากไปหาน้อย ได้แก่ ไม่รู้วิธีการเก็บตัวอย่างน้ำวิเคราะห์ รองลงมาปริมาณน้ำไม่เพียงพอในฤดูกาลผลิต และไม่มีแหล่งน้ำภายในแปลง ตามลำดับ

4.1.2) ปัญหาด้านพื้นที่ปลูก มากไปหาน้อย ได้แก่ ไม่รู้วิธีเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ รองลงมา ค่าใช้จ่ายในการวิเคราะห์ดิน และดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ตามลำดับ

4.1.3) ปัญหาด้านวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร มากไปหาน้อย ได้แก่ สารเคมีที่ใช้ทดแทนสารเคมีที่ประกาศห้ามใช้ รองลงมาความรู้ในการใช้สารเคมี ตามลำดับ

4.1.4) ปัญหาด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว มากไปหาน้อย ได้แก่ แรงงานในการตัดแต่งกิ่ง แต่งผล ตัดหญ้า รองลงมา ไม่มีความรู้การใช้ปุ๋ยเคมีในแต่ละช่วงการผลิต และการซ่อมบำรุงเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร ตามลำดับ

4.1.5) ปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว มากไปหาน้อย ได้แก่ ขาดแรงงานที่มีทักษะในการคัดแยกผลผลิต รองลงมา ขาดแรงงานที่มีทักษะในการเก็บเกี่ยวผลผลิต รองลงมา สถานที่ในการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และวัสดุบรรจุผลผลิตเพื่อป้องกันการช้ำหรือรอยตำหนิ ตามลำดับ

4.1.6) ปัญหาด้านการพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา มากไปหาน้อย ได้แก่ วัสดุบรรจุที่มีคุณภาพในการขนย้ายผลผลิตภายในแปลงปลูกไปยังพื้นที่จุดคัดแยกบรรจุที่เหมาะสม รองลงมา แรงงานในการขนย้ายผลผลิตไม่เพียงพอ รองลงมา สถานที่พักผลผลิต/คัดแยก รองลงมา เส้นทางขนย้ายผลผลิตจากในแปลงมายังจุดพักผลผลิต และพาหนะขนย้ายสารเคมี ปุ๋ย และพาหนะในการขนย้าย/ขนส่งผลผลิต ตามลำดับ

4.1.7) ปัญหาด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล มากไปหาน้อย ได้แก่ เจ้าของสวนและผู้ปฏิบัติงานขาดองค์ความรู้และการอบรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี รองลงมา การตรวจสอบสุขภาพของปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ตามลำดับ

4.1.8) ปัญหาด้านการบันทึกและการตามสอบ มากไปหาน้อย ได้แก่ อ่านแบบบันทึกไม่เข้าใจ รองลงมา การแสดงเครื่องหมายแสดงให้สามารถตรวจสอบที่มาของผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.47) และอุปกรณ์การบันทึกข้อมูล ตามลำดับ

4.2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่าควรผลิตปุ๋ยหมักใช้เองเพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ รองลงมา คือ ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างต่อเนื่อง และการฝึกปฏิบัติการเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ควรติดตามให้คำแนะนำการผลิตลองกองให้ได้คุณภาพ และการจดบันทึกของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง รวมถึงควรจัดฝึกอบรมวิธีการตัดแต่งกิ่ง แต่งผล ที่ถูกต้อง ตามลำดับ

5. ความต้องการการส่งเสริมการผลิตลองกอง

5.1) ความต้องการส่งเสริมการผลิตลองกอง พบว่าโดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า

5.1.1) ด้านการผลิต มีความต้องการรวมกลุ่มผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่

5.1.2) ด้านการบริหารจัดการสวน มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันโรคและแมลง

5.1.3) ด้านการตลาด มีความต้องการจัดรวบรวมผลผลิต

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

5.2) ความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตลงกองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตลงกองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) อยู่ในระดับมากโดยเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า

5.2.1) แบบรายบุคคล มีความต้องการ การส่งเสริมผ่านการเยี่ยมให้คำแนะนำโดยเจ้าหน้าที่

5.2.2) แบบกลุ่ม มีความต้องการ การส่งเสริมผ่านการศึกษาดูงาน

5.2.3) แบบมวลชน มีความต้องการ การส่งเสริมผ่านสื่อโซเชียลต่างๆ

จากผลการวิจัย ควรมีการส่งเสริมการผลิตลงกองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยมีการประชุมวางแผนของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในการกำหนดแนวทางจากปัญหาที่เกษตรกรเกษตรกรยังประสบปัญหาอยู่ โดยเฉพาะประเด็นการจดบันทึกที่เกษตรกรยังคงไม่มีการปฏิบัติ โดยการวางแผนลงพื้นที่เยี่ยมเยียนติดตามให้คำแนะนำเกษตรกรเป้าหมาย และสร้างการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตลงกองในรูปแบบแปลงใหญ่เพื่อให้เกษตรกรมีการลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต และกำหนดเป้าหมายการพัฒนา(ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหารจัดการ)และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตลงกองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

1) สภาพทั่วไป สภาพทางสังคม และสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคม จากการวิจัยมีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1.1.1 เพศ อายุ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 55.51 ปี สอดคล้องกับ ไพฑูร หนานเบญจิม (2553, น.32) พบว่าเกษตรกรเจ้าของสวนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51-60 ปี และสอดคล้องกับ วินัย ปลัดสงคราม (2544 : น.72) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-60 ปี อาจเนื่องจากการทำสวนลงกองจะต้องมีการใช้แรงงานในเรื่องของการ ตัดแต่งกิ่ง แต่งผล ในขณะที่เพศหญิงอาจจะเข้ามามีส่วนในบางขั้นตอน

1.1.2 ระดับการศึกษา เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แตกต่างกับ

ไพฑูร หนานเบญจิม (2553,น.34) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 49.2 แตกต่างกับ เบญจมาศ ศรีสมโภช (2543 : น.34) ที่ศึกษาการผลิตลงกองของเกษตรกรในจังหวัดนราธิวาส พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลงกองส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 43.66 เห็นได้ว่า การที่เกษตรกรเข้าถึงการศึกษาระดับพื้นฐาน จะทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1.1.3 การรับข้อมูลข่าวสาร เกษตรกร ร้อยละ 94.0 รับรู้ข้อมูลข่าวสารการผลิตลงกองจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ สอดคล้องกับ กัสมัน ยะมาแล (2562: น.68) พบว่า ส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารด้านการผลิตและด้านการตลาดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้ลงพื้นที่เยี่ยมเยียนเกษตรกรเป็นระยะๆ เนื่องจาก เป็นผู้ที่อยู่ใกล้กับเกษตรกรจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างการรับรู้ข่าวสารให้เกษตรกรในพื้นที่

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกร มีแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.46 คน และมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 10.07 ไร่ โดยมีพื้นที่ผลิตลงกองเฉลี่ย 1.47 ไร่ สอดคล้องกับ ไพฑูร หนานเบญจิม (2553,

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

น.35) ที่พบว่า ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตร 1-2 ไร่ มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 31.4 ไร่ มีขนาดพื้นที่ทำสวนลองกองน้อยกว่า 2 ไร่ เห็นได้ว่า แรงงานภาคเกษตร มีผลต่อขนาดพื้นที่ผลิตลองกอง เนื่องจากลองกองจะต้องมีการดูแลจัดการที่ดี ซึ่งอาจจะแตกต่างจากพืชชนิดอื่นที่มีการจัดการไม่ยุ่งยาก จึงควรมีการให้ความรู้แก่เกษตรกรในการบริหารจัดการสวนที่ดี และเกษตรกรมีรายได้จากการผลิตลองกอง เฉลี่ย 6,008.62 บาทต่อไร่ เนื่องจากการที่เกษตรกรต่างคนต่างขาย ทำให้ราคาขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง จึงควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันผลิตลองกองในรูปแบบกลุ่ม เพื่อให้เกษตรกรมีการ ผลิต ร่วมกัน ขายร่วมกัน บริหารจัดการร่วมกัน เป็นการสร้างอำนาจต่อรองการจำหน่ายผลผลิต ให้เกษตรกรสามารถมีผลผลิตและ รายได้ต่อไร่เพิ่มขึ้น

2) สภาพการผลิตลองกองของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.1 มีการป้องกันกำจัดแมลง โดยใช้ตาข่าย ร้อยละ 21.6 แตกต่างจากงานวิจัยของ ไพฑูรย์ หมายนเบญญิม (2553) เห็นได้ว่า การปฏิบัติของเกษตรกรเป็นการปฏิบัติที่ตรง ตามข้อกำหนดเรื่องคุณภาพลองกอง ที่จะต้องไม่มีความเสียหายของผลผลิตเนื่องจากศัตรูพืช จึงควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกร มีการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูด้วย และเกษตรกร ร้อยละ 73.3 ขายผลผลิตยังจตุรรับซื้อ เห็นได้ว่า จากการที่ไม่ มีการรวมกลุ่มกันผลิต ทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องนำผลผลิตไปขายยังจตุรรับซื้อ ทำให้ราคาขายขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง ควร ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันผลิต และมีการคัดเกรดลองกอง เพื่อเป็นการสร้างการต่อรองในการผลผลิต และส่งเสริม ให้เกิดการประมุลผลผลิต

3) ความรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) ความรู้การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกร 65.5 มีความรู้การปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี (GAP) อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ทำให้มี ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สอดคล้องกับ กัสมัน มะยาแล (2562: น.167) ศึกษาการพัฒนาระบบส่งเสริม การผลิตผลไม้คุณภาพ ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พบว่า เกษตรกรต้นแบบและเกษตรกรทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจ กระบวนการผลิตผลไม้ ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในระดับมาก โดยที่มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้ ลงพื้นที่ติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรเป็นระยะ ๆ

2) การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 69.0 มีการปฏิบัติตามการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากเกษตรกรได้มีความรู้ความเข้าใจและมีความใส่ใจที่จะปฏิบัติตาม มาตรฐานมากขึ้น จากการที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้ลงพื้นที่ติดตามให้คำแนะนำ สอดคล้องกับกัสมัน มะยาแล (2562 ,น. 179-182) ศึกษาการพัฒนาระบบส่งเสริมการผลิตผลไม้คุณภาพ ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พบว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิก แปลงใหญ่ต้นแบบและเกษตรกรทั่วไป ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนและลองกองได้อย่างถูกต้อง ไม่สอดคล้องกับ พิณประภา บุษราคัม (2549 , น.60) ศึกษา การใช้เกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่ม ปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุ่ย จังหวัดจันทบุรี พบว่า โดยภาพรวมสมาชิกมีการใช้เกษตรที่ดีที่เหมาะสม ในระดับมากที่สุด

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี(GAP) ของเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาแยกออกแต่ละประเด็น พบว่า ประเด็นด้านน้ำ ความคิดเห็นอันดับ 1 ได้แก่ วัตถุประสงค์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการให้น้ำ ต้องมีเพียงพอ ประเด็นด้านพื้นที่ปลูก ความคิดเห็นอันดับ 1 ได้แก่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดูแลจัดการพื้นที่ต้องมีเพียงพอ ประเด็นด้านวัตถุดิบอินทรีย์ทางการเกษตร ความคิดเห็นอันดับ 1 ได้แก่ สารเคมีที่ใช้ต้องมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากที่สุด และได้รับการขึ้นทะเบียนที่ถูกต้อง ประเด็นด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว ความคิดเห็น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

อันดับ 1 ได้แก่ วิธีการได้มาของวัตถุดิบที่จะใช้ทำปุ๋ยหมัก เป็นวัตถุดิบที่สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น ประเด็นด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ความคิดเห็นอันดับ 1 ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ใส่ผลผลิตมีคุณภาพ แข็งแรง ประเด็นด้านการพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา ความคิดเห็นอันดับ 1 ได้แก่ จุดพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยวจากในแปลงปลูก มีความเหมาะสม และมีความคล่องตัวในการทำงาน ประเด็นด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล ความคิดเห็นอันดับ 1 ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น น้ำดื่ม ที่พักระหว่างปฏิบัติงานมีเพียงพอ และประเด็นด้านบันทึกข้อมูลและการตามสอบ ความคิดเห็นอันดับ 1 ได้แก่ การจัดเก็บเอกสาร หรือ บันทึกข้อมูลเป็นหมวดหมู่แยก เป็นฤดูกาลผลิตแต่ละฤดูกาล เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบและการนำมาใช้ เห็นว่าได้ว่า การที่เกษตรกรจะสามารถได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีนั้นจะมีองค์ประกอบที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ แรงงาน เครื่องมือและอุปกรณ์ วัตถุดิบและสิ่งที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตต่างๆ วิธีการหรือขั้นตอนที่ใช้ในการทำงาน และการบริหารจัดการ

4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตลองกองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) ปัญหา ในการผลิตลองกองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกรโดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นหลัก พบว่า ประเด็นปัญหาด้านน้ำ อันดับ 1 ได้แก่ ไม่รู้วิธีการเก็บตัวอย่างน้ำวิเคราะห์ ประเด็นปัญหาด้านพื้นที่ปลูก อันดับ 1 ได้แก่ ไม่รู้วิธีเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ ประเด็นปัญหาด้านวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันดับ 1 ได้แก่ สารเคมีที่ใช้ทดแทนสารเคมีที่ประกาศห้ามใช้ ประเด็นปัญหาด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยวอันดับ 1 ได้แก่ แรงงานในการตัดแต่งกิ่ง แต่งผล ตัดหญ้า ประเด็นปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว อันดับ 1 ได้แก่ ขาดแรงงานที่มีทักษะในการคัดแยกผลผลิต ประเด็นปัญหาด้านการพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา อันดับ 1 ได้แก่ วัสดุบรรจุที่มีคุณภาพในการขนย้ายผลผลิตภายในแปลงปลูกไปยังพื้นที่จุดคัดแยกบรรจุที่เหมาะสม ประเด็นปัญหาด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล อันดับ 1 ได้แก่ เจ้าของสวนและผู้ปฏิบัติงานขาดองค์ความรู้และการอบรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และประเด็นปัญหาด้านการบันทึกและการตามสอบ เห็นได้ว่า ในบางประเด็นเกษตรกรยังมีปัญหาอยู่ในระดับมากและควรได้รับการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและควรมีการติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

2) ข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมการผลิตลองกองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เกษตรกรเสนอแนะผลิตปุ๋ยหมักใช้เองเพื่อให้ดินอุดมสมบูรณ์ เพื่อเป็นการลดการใช้ปุ๋ยเคมีและเป็นการปรับปรุงสภาพดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้วิธีการเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ และเจ้าหน้าที่ติดตามและให้คำแนะนำการผลิตลองกองให้ได้คุณภาพและให้คำปรึกษาการจดบันทึกของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรจัดอบรมฝึกปฏิบัติการตัดแต่งกิ่งและผลที่ถูกต้อง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เกษตรกรให้ความสำคัญกับการลดการใช้ปุ๋ยเคมี และให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ความรู้การผลิตลองกองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตลองกองของเกษตรกร

5.1 ความต้องการการส่งเสริมการผลิต แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ประกอบด้วย ด้านการผลิต การบริหารจัดการสวน และการตลาดโดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.58) ได้แก่ ด้านการผลิตและด้านการบริหารจัดการสวน (ค่าเฉลี่ย 3.61) ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.53) ตามลำดับ โดยเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ด้านการผลิต อันดับ 1 ได้แก่ การรวมกลุ่มผลิตในรูปแบบเกษตรแปลงใหญ่ ด้านการบริหารจัดการสวน อันดับ 1 ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันโรคและแมลง ด้านการตลาด อันดับ 1

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

ได้แก่ จุดตรวจรวมผลผลิต เห็นได้ว่า เกษตรกรอาจจะยังมีปัญหา ในแต่ละด้าน โดยเกษตรกรให้ความสำคัญในการผลิตลองกองในรูปแบบกลุ่ม และการบริหารจัดการร่วมกัน เจ้าหน้าที่ควรมีการอบรมให้ความรู้และเป็นพี่เลี้ยงในการรวมกลุ่มการผลิตของเกษตรกร

5.2 ความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตลองกองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ประกอบด้วย แบบรายบุคคล แบบกลุ่ม และแบบมวลชนโดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตลองกองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่าแบบรายบุคคล อันดับ 1 ได้แก่ การเยี่ยมให้คำแนะนำโดยเจ้าหน้าที่ เห็นได้ว่า หน่วยงานราชการ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ เป็นบุคลากรที่เกษตรกรให้ความเชื่อถือและเป็นที่กำลังใจที่ดีให้กับเกษตรกรในประกอบอาชีพเกษตรกรรมแบบกลุ่ม อันดับ 1 ได้แก่ การศึกษาดูงาน อาจจะเนื่องมาจากการได้เห็นตัวอย่างของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จจะสามารถทำให้เกษตรกรนำความรู้กลับมาพัฒนาการเกษตรของตนเอง แบบมวลชน อันดับ 1 ได้แก่ สื่อโซเชียลต่างๆ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีโทรศัพท์ที่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้จึงสามารถที่จะค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมผ่านทางโซเชียล สอดคล้องกับ ธีรณัฐ ภัทรชนนวรพล (2560, น.93) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ผ่านช่องทางการส่งเสริมการผลิตส้มโอในระดับมากจากทางราชการ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

- 1) ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 73.3 ขายผลผลิตยังจู้จี้ซื้อ ควรมีการรวมกลุ่มกันผลิตลองกองในรูปแบบแปลงใหญ่ เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต ยกระดับคุณภาพสินค้า จะทำให้เกษตรกรจะทำให้เกษตรกรสามารถมีอำนาจต่อรองในการจำหน่ายผลผลิตได้
- 2) ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการผลิตลองกอง เฉลี่ย 6,008.62 บาทต่อไร่ ควรมีการพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้มีมาตรฐานและมีการคัดเกรดจำหน่ายจะทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกร มีปัญหาในประเด็นไม่รู้วิธีการเก็บตัวอย่างดินและน้ำวิเคราะห์ อ่านแบบบันทึกไม่เข้าใจ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรม ติดตามให้คำแนะนำและคำปรึกษาเกษตรกรอย่างใกล้ชิดมากขึ้น โดยลงพื้นที่เยี่ยมแปลงปลูกของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และให้คำแนะนำและชี้แนะในส่วนข้อบกพร่องของเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรได้ปรับปรุงและพัฒนาให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน
- 2) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมการผลิตลองกอง ในด้านการผลิต อันดับ 1 คือ การรวมกลุ่มผลิตในรูปแบบเกษตรแปลงใหญ่ การบริหารจัดการสวน อันดับ 1 คือ ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันโรคและแมลง และด้านการตลาด อันดับ 1 คือ จุดตรวจรวมผลผลิต อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรมีการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการทำเกษตรแบบแปลงใหญ่ มีการจัดเวทีชี้แจงการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ และเป็นพี่เลี้ยงในการให้คำแนะนำและคำปรึกษาเกษตรกรในการผลิตในรูปแบบกลุ่มแปลงใหญ่ และควรมีประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงจุดที่ตั้งของแหล่งรวมรวมผลผลิตในพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์คัดแยกไม้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ผลชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการทำเกษตรแบบแปลงใหญ่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีระหว่างเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน
- 2) ศึกษาความต้องการการแปรรูปผลผลิตลองกองเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิตและช่องทางการตลาดที่เพิ่มขึ้น
- 3) ศึกษาการบริหารจัดการสวนลองกองของเกษตรกรในพื้นที่เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). เอกสารวิชาการ การผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยได้มาตรฐานและกระบวนการส่งเสริม.

กรมส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ

กัสมัน ยะมาแล (2562). การพัฒนาระบบส่งเสริมการผลิตผลไม้คุณภาพ ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ฉันทน์ชนก โต๊ะถม (2561). การผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลบ่อพลอย อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร).

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

เบญจมาศ ศรีสมโภช (2543). การผลิตลองกองของเกษตรกรในจังหวัดนราธิวาส. (การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ไพฑูรย์ หมายเบญจิม. (2553). การจัดการสวนลองกองของเกษตรกร ในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (สารนิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

พิณประภา บุษราคัม (2549). การใช้เกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มกลุ่มปรับปรุง

คุณภาพมังคุด อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ฉันทน์ชนก โต๊ะถม (2561). การผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลบ่อพลอย อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร).

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

รุ่งนภา รัตนพาหิระ (2548). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินและระบบธุรกิจการเกษตรในการทำสวนลองกอง ของเกษตรกรในอำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

วินัย ปลัดสงคราม (2544). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการผลิตลองกอง ของเกษตรกรในอำเภอสว่าง-โลก จังหวัดนราธิวาส (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). สถิติการค้าสินค้าเกษตรไทยกับต่างประเทศ ปี 2564.

กรุงเทพ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร

สำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล. (2564). ข้อมูลเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP ปี 2564.

สำนักงานเกษตรอำเภอควนโดน (2565). แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล (พ.ศ. 2561-2565)
ฉบับทบทวน ปี พ.ศ. 2564

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา. (2564). เอกสารประกอบการรณรงค์ การบริหารจัดการผลไม้
ภาคใต้ ปี 2564 .ข้อมูลเอกภาพลองกอง.สงขลา

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร/ราคาสินค้าเกษตร/ลองกอง. สืบค้นเมื่อวันที่ 20
กรกฎาคม 2565, จาก [http:// www.oae.go.th](http://www.oae.go.th)

